

Gr-1134

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
Uniwersytetu w Białymstoku

FUW0080413

Białystok. Katedralna cerkiew św. Mikołaja, wybudowana w latach 1843-1846
Беласток. Кафедральная церковь св. Николая, построена в 1843-1846 году
Białystok. Orthodox Cathedral of St. Nicholas. Built 1843-1846

CERKWIE BIAŁEGOSTOKU

*W rysunkach
Władysława Pietruka*

CERKWIE BIAŁEGOSTOKU

*W rysunkach
Władysława Pietruka*

WŁADYSŁAW PIETRUK
USŁUGI REKLAMOWO-WYDAWNICZE

Białystok 1999

Copyright by Władysław Pietruk, Białystok 1999

ISBN 83-910404-3-7

WŁADYSŁAW PIETRUK
USŁUGI REKLAMOWO-WYDAWNICZE

15-674 Białystok, ul. Zielonogórska 3 m 42
tel. (085) 6611189

Druk i oprawa: Orthdruk. Białystok, tel. (085) 742-25-17

Pierwsza cerkiew prawosławna na obszarze dzisiejszego Białegostoku została wybudowana w XVI wieku. Ufundował ją w obrębie dóbr białostockich właściciel dworu dojlidzkiego i **Zabłudowa**, prawosławny magnat **Hrehory Chodkiewicz**. Hrehory Chodkiewicz, będący hetmanem wielkim litewskim 21 czerwca 1571 roku nadał duchownemu dojlidzkiemu Kuźmiej Dymitrowiczowi wólkę ziemi i dziesięcinę ze wsi **Krywłany**. Chodkiewicze byli fundatorami licznych cerkwi wokół dóbr białostockich: w Topilcu, Fastach, Baciutach, **Zabłudowie** oraz znanego **monasteru** supraskiego. Parafię dojlidzką powołano nie tylko do obsługi mieszkańców dworu dojlidzkiego ale również okolicznych dóbr. W 1628 roku proboszczem parafii dojlidzkiej był Hrehory Czerniewski, który „według dawnego prawa i posesji swej przy tej cerkwi wolno trzyma zaścianek spola od rzeki Doilidy (...) aż do rzeczki Białegostoku, która idzie ode wsi Doinowy. Na tymże zaścianku cerkiew z dzwonicą, budowanie jego, ogrody i sianożęć”. Cerkiew dojlidzka została pierwotnie konsekrowana pod wezwaniem **Narodzenia Bogorodzicy i św. proroka Eliasza**. W tym czasie dziedzic dóbr białostockich Piotr Wiesiołowski ufundował kościół katolicki **Wniebowstąpienia NMP** (1617 r.). Przez cały XVII wiek prawosławni mieszkańcy dóbr białostockich byli obsługiwani przez duchowieństwo dojlidzkie a katolicy przez duchownych kościoła **Wniebowstąpienia NMP**.

Zasadnicze zmiany w budownictwie sakralnym nastąpiły, kiedy właścicielem Białegostoku w 1665 roku została rodzina **Branickich Gryfitów**.

Powstanie nowych obiektów sakralnych obrządku wschodniego należy wiązać z osobą hetmana **Jana Klemensa Branickiego**. Hetman koronny wystarał się dla swej rodowej rezydencji w 1749 roku od króla Augusta III Sasa prawa miejskie. Białystok od tego czasu zaczyna się przekształcać w największy ośrodek miejski na Podlasiu i ważne centrum życia kulturalnego. Jan Klemens Branicki funduje dwie kaplice św. Rocha (1750 r.) i św. **Marii Magdaleny** (1758 r.). Kaplica św. Marii Magdaleny, późniejsza cerkiew, była **murowaną**, pokryta dachówką z jedną białą kopułą. Wcześniej 9 lutego 1727 roku Jan Klemens Branicki ufundował mieszkającej tu ludności ruskiej cerkiew św. Mikołaja, jako filię cerkwi dojlidzkiej. Proboszcz dojlidzki Piotr Łobaszewski, wzmiankowany w źródłach już w 1711 roku, otrzymał **obszerną jurydykę** cerkiewną pomiędzy obecnymi ulicami Lipową i Sosnową oraz wólkę ziemi w trzech polach. Dodatkowo duchowny otrzymał grunty pomiędzy rzeką Białą a dzisiejszymi ulicami Lipową, Malmeda i Nowy Świat. Następnymi wikariuszami proboszcza dojlidzkiego obsługującymi białostocką cerkiew byli: ks. Jan Malabrocki i Jakub Dróżbacki. W 1752 roku proboszczem cerkwi dojlidzkiej i białostockiej został ksiądz Jakub Baranowski („aktualny possessor cerkwi w mieście i we wsi Dojlidach”). W latach 1769-1792 proboszczem cerkwi białostockiej był **Wasył Krassowski** a od 1793 do 1812 roku został nim Jan Krassowski. Inwentarz sporządzony po śmierci hetmana koronnego w 1772 roku wymienia po raz pierwszy cerkiew białostocką przy ulicy **Choroskiej**. „Cerkiew drewniana noworeperowana na półkoszłkach tynkowana, żółto z szarym malowana i kopułach blachą białą obitych a czerwonomalowanych. Ta cerkiew od ulicy w oparkowaniu murowanym, ze trzech zaś stron parkan z dylów między słupami murowanymi zły”. W tym samym źródle znajdujemy opis kaplicy św. Marii Magdaleny znajdującej się na Przedmieściu Suraskim. „Kaplica pod tytułem św. Marii Magdaleny murowana dachówką kryta z kopułą białą blachą podbita, a po słupkach zielonomalowana, wokoło wapnem otynkowana, w tył której budynek dachówką kryty z kominem murowanym”. W opisie wizytacji cerkwi dojlidzkiej z 1773 roku czytamy: „Cerkiew pw. św. **Mikołaja**, fundacji i kolacji J.O. książąt Branickich, kasztelanów krakowskich, drewniana, wapnem tynkowana, dachówką kryta, z trzema kopułami, z krzyżami żelaznymi, gałkami połączanymi”. Są to najstarsze znane opisy pierwszej cerkwi św. **Mikołaja Cudotwórcy**. Cerkiew ta była wybudowana przy dawnej ulicy Choroskiej, w niewielkiej odległości na wschód od istniejącego dziś soboru. W bezpośrednim sąsiedztwie cerkwi św. Mikołaja znajdowała się **jurydyka** w skład której wchodziło kilkanaście placów i domów mieszkalnych. Do cerkwi św. Mikołaja należała wółka gruntu i sianożęć. Wokół cerkwi założony został cmentarz.

Decyzja o budowie nowej cerkwi w Białymstoku była podyktowana koniecznością zapewnienia opieki duchowej dla mieszkającej tu ludności białoruskiej. Z wizytacji wynika, iż „cerkiew dojlidzka pod tytułem Najświętszej Panny **Narodzenia i świętego Proroka Eliasza** fundacji i kolacji dawnej książąt Radziwiłłów, teraz ad prezens J.O. książąt Branickich, drewniana, gontami kryta, ruinie podległa”. Kolejna wizytacja cerkwi dojlidzkiej z 1788 roku nic nie wspomina o złym stanie technicznym świątyni, jedynie o tym, że cerkiew dojlidzka posiadała dwie wółki **funduszowe** we wsi Dojlidy, a jej filia w Białymstoku - jedną. „Cerkiew pod tytułem **Narodzenia Panny Maryi**, fundacji starożytny J.O. Radziwiłłów, w kollacji ad praesens J.O. **Xieźney Branickiej** Hetmanowej Koronnej. Przy tej Cerkwi jest aktualnym parochem **Przewielebny Im. X. Bazyli Krassowski** (...). I tam Filia w Białymstoku, do której to Filii, należy wółka jedna we trzy zmiany. Parafijstwo 14, domów 77, mężczyzn zdolnych do spowiedzi 121; niezdolnych 55, niewiast zdolnych do spowiedzi 110, niezdolnych 41”. Ogółem parafia dojlidzka liczyła 14 wsi. Z powyższego wynika, iż budowa cerkwi św. Mikołaja nie była podyktowana złym stanem technicznym cerkwi dojlidzkiej, a potrzebami religijnymi mieszkańców Białegostoku.

W pierwszej połowie XIX wieku nastąpił szybki rozwój miasta Białegostoku a co za tym idzie wzrost liczby jego mieszkańców. Zwiększyła się liczba ludności prawosławnej, zwłaszcza po powrocie unitów do „wia-

ry greckiej". W tej sytuacji podjęto decyzję o budowie nowej cerkwi, obok istniejącej drewnianej, na cmentarnym placu. Była to cerkiew św. Mikołaja budowana w latach 1843-1846. W trakcie budowy rozebrano starą drewnianą świątynię, zlikwidowano cmentarz, a pochówki przeniesiono na utworzony wokół cerkwi Marii Magdaleny. Nowa cerkiew została wybudowana w **późnobyzantyjskim** stylu **krzyżowo-kopułowym** i nawiązywała do architektury cerkwi św. Aleksandra Newskiego w Petersburgu. Obie świątynie mają podobne wieże w zachodnim korpusie nawowym, kopułę wyniesioną na wysokim bębnie i podobny podział elewacji **zewnętrznej**. Cerkiew została konsekrowana w 1846 roku przez metropolitę litewskiego i biskupa wileńskiego **Józefa Siemaszkę**. Od zakończenia budowy świątynia białostocka została uznana za drugą cerkiew **soborną** diecezji wileńskiej, a od 1900 roku - władcy grodzieńskiego.

W 1865 roku, po gruntownym remoncie, adoptowano na potrzeby Cerkwi kaplicę Marii Magdaleny. Zwiększenie się liczby wiernych i względy sanitarne stały się przyczyną przeniesienia w 1882 roku istniejącego przy niej cmentarza do dzielnicy Wygoda. Na terenie nowego cmentarza wybudowano najpierw **drewnianą**, a później murowaną neobarokową cerkiew **Wszystkich Świętych**. Wzniesiono ją na planie ośmioboku, z trójbocznie zakończoną częścią ołtarzową i **kwadratową kruchtą**. Nowa cerkiew została konsekrowana w 1901 roku. Czynnikiem przyspieszającym rozwój budownictwa cerkiewnego w Białymstoku było sprowadzenie do miasta czterech pułków żołnierzy rosyjskich. W 1879 roku rozpoczęto budowę koszar włodzimierskiego pułku piechoty, w 1884 - kazańskiego, w 1887 - marianopolskiego i w 1890 - charkowskiego. By **zapewnić** obsługę duchową przebywających w Białymstoku żołnierzy, wybudowano dwie cerkwie garnizonowe: **Kazańskiej Ikony Matki Bożej** (przy obecnej ulicy Traugutta) i **Serafima Sarowskiego** (przy ulicy Kawaleryjskiej). W 1900 roku wzniesiono cerkiew **św. św. Cyryla i Metodego** w Starosielcach. Równoległe z nią wybudowano na cmentarzu murowaną kaplicę **Zaśnięcia Bogurodzicy**. W Fastach, obok Białegostoku, w 1875 roku wybudowano murowaną cerkiew **Podwyższenia Świętego Krzyża**, a w latach 1893-1895 kaplicę cmentarną **św. Michała Archanioła**. W 1898 roku z inicjatywy arcybiskupa litewskiego Josifa rozpoczęto budowę nowego soboru **Zmartwychstania Chrystusa** przy ulicy Sienkiewicza i Fabrycznej na Placu Wyzwolenia. Trzynawowy sobór zakończono tuż przed wybuchem I wojny światowej. Ewakuacja ludności prawosławnej w głąb Rosji na początku 1915 roku spowodowała, że cerkiew Zmartwychstania nie przejęła funkcji głównej świątyni w mieście.

W okresie międzywojennym nastąpiły istotne zmiany w położeniu Kościoła prawosławnego w Rzeczypospolitej. Władze polskie traktowały prawosławie jako relik zaborów i za wszelką cenę dążyły do jego osłabienia. W latach 1918-1939 odebrano prawosławnym cerkiew garnizonowe - **Kazańską** i **św. Serafima Sarowskiego** - zamieniając je na kościoły katolickie. W 1919 roku została odebrana prawosławnym cerkiew **św. św. Cyryla i Metodego** w Starosielcach wraz z należącymi do niej placami i budynkami. W tej sytuacji władze cerkiewne przemianowały w 1928 roku kaplicę cmentarną Zaśnięcia Bogurodzicy na świątynię parafialną. W Fastach próbowano wprowadzić wśród miejscowych parafian wyznanie neounickie. Kościół katolicki podjął starania przejęcia cerkwi św. Marii Magdaleny. Katolicy zajęli również w 1919 roku cerkiew dojlidzką i przemienili ją na kościół łaciński. W 1937 roku po długotrwałym procesie sądowym rozebrano cerkiew Zmartwychstania Chrystusa, a materiał budowlany przeznaczono na budowę ogrodzenia kościoła św. Rocha. W wyniku tych działań na obecnym terenie miasta pozostały jedynie dwie parafie: św. Mikołaja i Zaśnięcia NMP w Starosielcach. Taki stan przetrwał do pierwszych lat powojennych.

Po zakończeniu wojny **dojlidzcy** parafianie wyremontowali wybudowaną w 1914 roku kaplicę barona Rudigera i rozpoczęli tam odprawianie nabożeństw. W 1951 roku kaplicę rozbudowano i przekształcono w cerkiew parafialną. Rozwijająca się parafia potrzebowała nowej świątyni. Wybudowano ją w latach 1963-1970 i poświęcono w честь św. proroka Eliasza. W tym samym czasie parafianie w Starosielcach wybudowali nową cerkiew Zaśnięcia Bogurodzicy. Ważnym impulsem do budowy nowych obiektów sakralnych i remontu istniejących okazało się utworzenie w 1951 roku diecezji **białostocko-gdańskiej**. Cerkiew św. Mikołaja uzyskała status świątyni **katedralnej**.

Zasadnicze zmiany w życiu Kościoła prawosławnego na terenie miasta nastąpiły po 1981 roku, kiedy ordynariuszem diecezji białostocko-gdańskiej został **arcybiskup Sawa**. W 1982 roku utworzono nową parafię Świętego Ducha dla dzielnic: **Antoniuk**, **Dziesięciny**, **Bacieczki**, **Białostoczek**. Wybudowano dwupoziomową cerkiew - największą w mieście. 15 lipca 1982 roku **erygowana** została parafia Wszystkich Świętych dla dzielnic Wygoda, Pietrasze i **Pieczurki**. Na terenie tej parafii w 1987 roku rozpoczęto budowę cerkwi **Hagia Sophia (Mądrości Bożej)**, nawiązującej w swej architekturze do monumentalnej świątyni bizantyjskiej wzniesionej w VI wieku przez cesarza **Justyniana I**. Kamień węgielny pod budowę świątyni poświęcił przebywający wówczas w Polsce patriarcha ekumeniczny Dymitros I. W 1995 roku, z parafii Wszystkich Świętych wyłoniono nową parafię - **Hagia Sophia**. W latach 1990-1993 wybudowano cerkiew **Eufrozyny Połockiej** na nowym cmentarzu parafii św. Mikołaja. W 1991 roku rozpoczęto budowę cerkwi **Zmartwychstania Chrystusa** w dzielnicy Słoneczny Stok. Wokół tej świątyni powstała nowa parafia - **Woskriesieńska**, w skład której weszła część parafii Świętego Ducha i Zaśnięcia Bogurodzicy w Starosielcach. W 1993 roku na terenie parafii dojlidzkiej powstał żeński dom zakonny. W budynku klasztorным urządzono cerkiew poświęconą **Narodzeniu Bogurodzicy**. W tym

samym roku w dzielnicy Zaścianki poświęcono nową cerkiew **św. Pantelejmona**, która dała początek parafii pod tym samym wezwaniem. W 1995 roku powstała kolejna parafia cerkwi **św. Jerzego Zwycięscy** dla dzielnic Nowe Miasto, Kleosin i wsi przylegających do południowej części Białegostoku.

Obecnie w Białymstoku jest dziesięć prawosławnych parafii. Wśród nich centralne miejsce zajmuje parafia **św. Mikołaja**. Cerkiew katedralna jest miejscem przechowywania relikwii **św. Gabriela Zabłudowskiego i Cudownej Ikony Matki Bożej Białostockiej**.

Antoni Mironowicz

Первая православная церковь на территории сегодняшнего Белостока была построена в 15 веке. Основав её на границе белостокских земель, владелец дойлидского двора и Заблудова, православный магнат Григорий Ходкевич. Григорий Ходкевич будучи велико-литовским гетманом, 21 июня 1571 года предоставил дойлидскому священнику Кузьме Димитровичу около 17 га земли и десятину из деревни Кривляны. Кроме того, Ходкевичи были основателями многочисленных церквей вокруг белостокских земель: в Топильце, Фастах, Бацютах, Заблудове, а также известного супрасского монастыря. Дойлидский церковный приход был призван не только к духовному обслуживанию жителей. В 1628 году приходским священником дойлидского прихода стал Черневский, который „согласно давнему праву и владению, при этой церкви мог содержать усадьбу вместе с участком земли от реки Дойлида (...) вплоть до речушки Белостока, которая течёт от деревни Доинова. В этой усадьбе могла быть построена церковь с колокольней, разбит сад и поле для сенокоса“. Сначала дойлидская церковь была освящена именем „Рождения Богородицы и Сятого Пророка Илии“. В то же самое время наследник белостокских земель Пётр Весёловский основал католический кастил „Вознесения НМП“ (1617 г) (Wniebowstapienia NMP). И весь 17 век православные жители белостокских земель слушали службу дойлидского духовенства, а католики - духовенства костёла „Вознесения НМП“.

Принципальные изменения в церковном строительстве наступили в то время, когда в 1665 году владельцем Белостока стала семья Браницких Грыфитов.

Создание новых церковных объектов восточного стиля следует связывать с личностью коронного гетмана Яна Клеменса Браницкого. Он в 1749 году для своей родовой резиденции от короля Августа III Вазы получил городские права. И с того времени Белосток начинает превращаться в один из ведущих городских центров Подлясы. Ян Клеменс Браницкий основывает здесь две часовни святого Роха (1750 год) и святой Марии Магдалены (1758 год). Часовня св. Марии Магдалены превращается в церковь, была кирпичной, покрытой черепицей, с одним белым куполом. Немного раньше 9 февраля 1727 года Ян Браницкий основал здесь для русского населения церковь св. Николая в качестве филиала дойлидской церкви.

Дойлидский священник Петр Лобашевский, упоминающийся в источниках ещё в 1711 году получил широкие юридические церковные права на территорию находящейся сегодня между улицами Липовой и Сосновой, а также около 17 га земли в трёх местах. Дополнительно он получил ещё землю между рекой Белой и нынешними улицами Липовой, Малмеда и Новый Свят. Следующими vikarиями дойлидского священника были: отец Иоан Малаброцкий и Иаков Дружбацкий. В 1752 году священником дойлидской и белостокской церквей стал отец Иаков Барановский („актуальный владелец церкви в городе и в деревне Дойлиды“). В 1762-1792 годах приходским священником белостокской церкви был Василий Крассовский, а с 1793 по 1812 год им стал Иоан Крассовский. Инвентарная опись, составленная после смерти гетмана в 1772 году впервые упоминает о белостокской церкви на улице Хороской. „Новоотремонтированная деревянная церковь покрытая штукатуркой, покрашенная в жёлто-серый цвет, имеет обитые белой жёстью и покрашенные в красный цвет купола. От улицы церковь огорожена каменным забором, а с остальных трёх сторон - балками, соединёнными столбами“. В этом же источнике находим описание часовни св. Марии Магдалены, которая находилась в Сураском предместье. „Часовня, названная именем св. Марии Магдалены - кирпичная, покрытая черепицей с куполом, обитым белой жёстью, покрашенными в зелёный цвет столбами, и вокруг оштукатуренная известью и задняя сторона которой покрыта черепицей с каменным дымоходом“. В описании инспекции дойлидской церкви в 1773 года читаем: „православная церковь св. Николая, построенная князьями Браницкими, краковскими кастелянами. Церковь - деревянная, оштукатуренная известью, покрытая черепицей, с тремя куполами, с железными крестами с позолоченными шариками“. Это древнейшие известные описания первой церкви св. Николая Чудотворца. Церковь эта была построена на бывшей улице Хороской, в небольшом расстоянии на восток от существующего сегодня собора. В непосредственном соседстве с церковью св. Николая находилась усадьба, в состав которой входило несколько площадей и домов. К церкви св. Николая принадлежало около 17 га земли и поле для сенокоса. Вокруг церкви было сооружено кладбище.

Решение о строительстве новой церкви в Белостоке было продиктовано необходимостью обеспечения духовной опеки, для проживающего здесь белорусского населения. Из описания инспекции следует, что „дойлидская церковь, названная в честь Пресвятой Девы Рождения и Святого Прокопа Илии, основанная князьями Радзивиллами, теперь переданная князьями Браницкими - была деревянной, покрытой гонтами, подвергается разрушению“. Следующее описание дойлидской церкви с 1788 года ничего не говорит о плохом техническом состоянии храма, единственно о том, что церкви принадлежит около 34 га земли в деревне Дойлиды, а её филиал в Белостоке - ок. 17 га. „Церковь, названная Рождением Девы Марии, является старинной постройкой И.О. Радзивиллов, в коалиции с настоящей княжной Браницкой Гетмановой Коронной. При этой церкви действующим приходским священником является Василий Крассовский (...). И там филиал в Белостоке, филиалу которому принадлежит около 17

га земли в три смены. В приходе 14 деревень, 77 домов, мужчин, имеющих право к исповеди 121, не имеющих право - 55, женщин имеющих право к исповеди 110, не имеющих право - 41". В целом дойлидский приход насчитывал 14 деревень. Из вышеупомянутого следует, что строительство церкви св. Николая не было продиктовано плохим техническим положением дойлидской церкви, а только потребностью в духовной службе жителей Белостока.

В первой половине XIX века наступило быстрое развитие Белостока, а вместе с тем и увеличение количества его жителей. Увеличилось и число православных, а особенно после возврата униатов к „греческой вере". В таком положении было принято решение о строительстве новой церкви, рядом с существующей деревянной церковью, на кладбищенной площади. Это была церковь св. Николая, построенная в 1843-1846 годах. Во время строительства был разобран старый, деревянный храм, а также ликвидировано кладбище, а захоронения были перенесены на кладбище, построенного вокруг церкви св. Марии Магдалины. Новая церковь была построена неоклассическом стиле, основанном на поздновизантийской модели (крестцово-купольной обращающаяся к архитектуре церкви св. Александра Невского в Санкт-Петербурге). Оба храма имеют похожие башни в западном корпусе, купола, а также похожие разделение внешнего фасада. Церковь была освящена в 1846 году литовским митрополитом и виленским епископом Иосифом Семашко. После окончания строительства белостокский храм был признан второй соборной церковью виленской епархии, а с 1900 года - гродненского владения.

В 1865 году, после основательного ремонта на потребность церкви была адаптирована часовня св. Марии Магдалины. Увеличение числа верующих и санитарные условия стали причиной перенесения в 1882 году сестровывавшего при часовне кладбища в район Выгода. На территории нового кладбища была построена сначала деревянная, а затем каменная новобарочная церковь „Всех святых". Возвигнуто её на плане восьмиугольника, с трёхсторонней частью алтаря и квадратной папертью. Новая церковь была освящена в 1901 году. Одним из фактов, ускоряющих рост церковного строительства в Белостоке, было введение в город четырёх полков русских солдат. В 1779 году было начато строительство казарм владимирского пехотного полка. В 1884 году - казанского, в 1887 - марианпольского, и в 1890 году - харьковского. Чтобы обеспечить духовную опеку пребывающим в Белостоке солдат, были построены две гарнизонные церкви: Казанской Иконы Божьей Матери (на нынешней улице Траугутта) и Серафима Саровского (на улице Кавалерийской). В 1900 году вознесли церковь св. св. Кирилла и Мефодия в Старосельцах, Одновременно с ней построили на кладбище каменную часовню „Успения Пресвятой Богородицы". Недалеко от Белостока, в Фастах, в 1875 году была построена кирпичная церковь „Поднятие Святого Креста", а в 1893-1895 годах - кладбищенская часовня св. Михаила Архангела. В 1898 году по инициативе литовского архиепископа Иосифа начали строительство нового собора „Воскресение Иисуса" на улице Сенкевича и Фабричной на Площади Освобождения. Собор был завершён незадолго до начала первой мировой войны. Эвакуация православного населения в начале 1915 года вглубь России привела к тому, что церковь „Воскресения" не переняла функции главного храма в городе.

В межвоенный период наступили существенные изменения в положении Православной Церкви в Речипосполитой. Польские власти трактовали православие, как пережиток захвата и всеми силами стремились её ослабить. В 1918-1919 годах у православных отобрали гарнизонные церкви - Казанскую и св. Серафима Саровского - заменяя их в католические костёлы. В 1919 году была отобрадена церковь св. св. Кирилла и Мефодия в Старосельцах вместе с принадлежащими ей площадями и зданиями. В такой ситуации церковные власти в 1928 году переименовали кладбищенскую часовню Успения Пресвятой Богородицы в приходской храм. В Фастах пытались ввести среди прихожан новоуниатское вероисповедование. Католический костёл предпринял усилия, перенятия церкви св. Марии Магдалены. Католики заняли также в 1919 году дойлидскую церковь и переименовали её в латинский костёл. В 1937 году после длительного судебного процесса была разобрана церковь „Воскресения Иисуса", а строительный материал предназначен на строительство ограждения для костёла св. Роха. В следствие этих дел на территории нынешнего города остались только два прихода: св. Николая и Успения Пресвятой Богородицы в Старосельцах. Такое положение сохранилось до первых послевоенных лет.

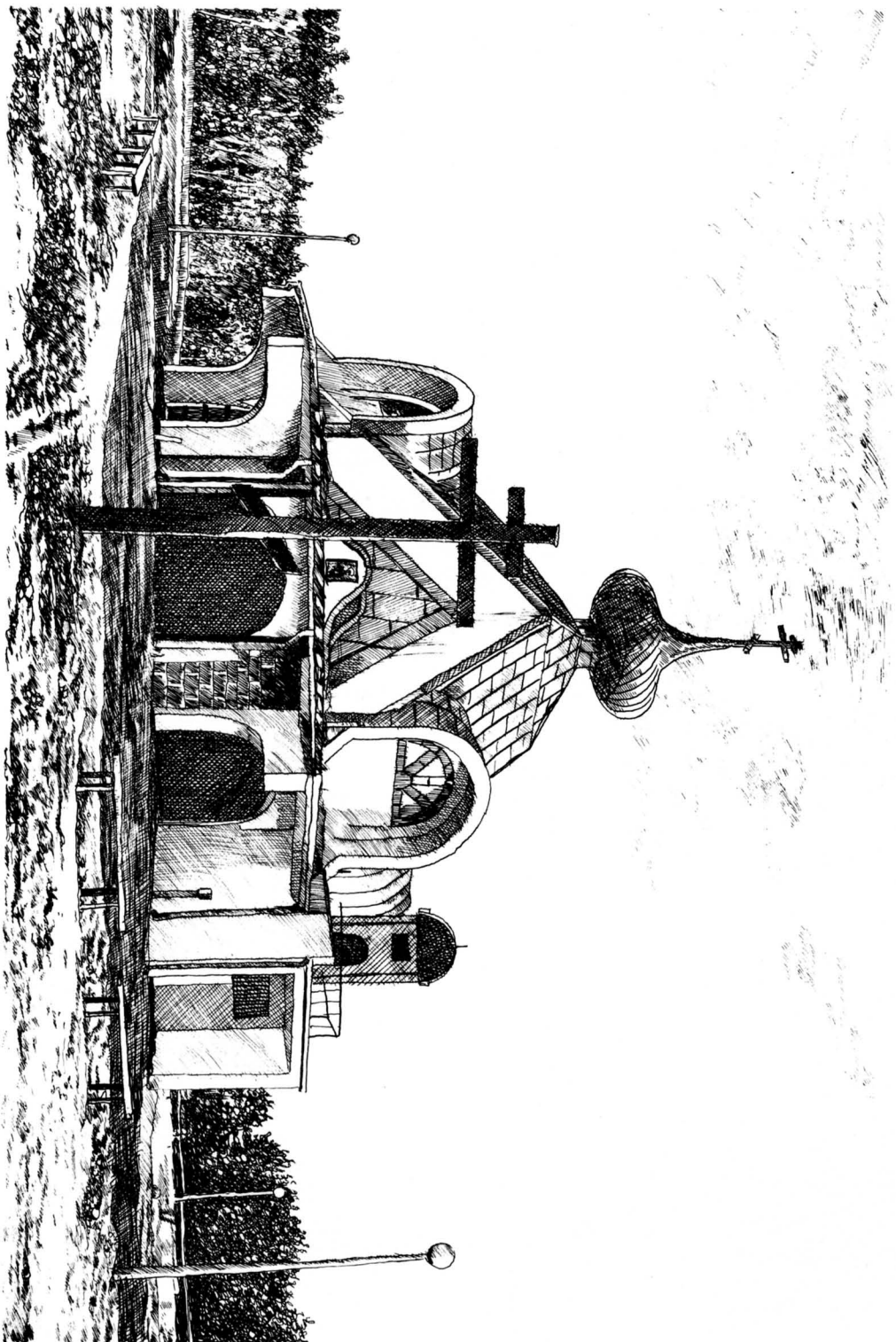
После окончания войны дойлидские прихожане отремонтировали, построенную в 1914 году часовню барона Рудигера и начали там совершать богослужения, В 1951 году часовню расширили и переделали в приходскую церковь. Развивающийся приход нуждался в новом соборе. И в 1963-1970 году был построен собор, посвящённый св. Пророку Илии. В это же время прихожане в Старосельцах построили новую церковь „Успения Богородицы". Важным толчком к строительству новых церковных объектов и ремонтам существующих церквей оказалось образование в 1951 году белостокско-гданьской епархии. Церковь св. Николая получила статус кафедрального собора.

Принципиальные изменения в жизни церкви на территории города наступили после 1981 года, когда главой белостокско-гданьской епархии стал архиепископ Сава. В 1982 году был создан новый

приход „Святого Духа" для районов: Антонюк, Десентины, Баечки, Беласточек. Построили двухэтажную церковь - наибольшую в городе. 15 июня 1982 года был создан приход „Всех Святых" для районов: Выгода, Петраше и Печурки. На территории этого прихода в 1987 году начато строительство церкви Hagia Sophia („Божья мудрость"), обращающей своей архитектурой к монументальным византийским храмам, построенных в VI веке кесарем Юстианом I. Краеугольный камень под строительство храма посвятил пребывавший в это время в Польше патриарх Димитрос I. В 1995 году из прихода „Всех Святых" возник новый приход - Hagia Sophia. В 1990-1993 годах была построена церковь Ефрасинии Полоцкой на новом кладбище прихода св. Николая. В 1991 году было начато строительство церкви „Воскресения Иисуса" в районе Слонечный Сток. Вокруг этого храма был создан новый приход - Воскресенский, в состав которого вошла часть прихода „Святого Духа" и „Успения Пресвятой Богородицы" в Старосельцах. В 1993 году на территории дойлидского прихода возник женский монастырь. На его территории была построена церковь посвящённая „Рождение Богородицы". В этом же году в районе Застянки была освящена новая церковь св. Пантелеймона, которая дала начало приходу под таким же названием. В 1995 году возник следующий приход церкви св. Юрия Победоносца для районов: Новое Место, Клеосин а также деревень, прилегающих к южной части Белостока.

Сегодня в Белостоке существует 10 православных приходов. Среди них центральное место занимает приход св. Николая. Кафедральный собор - место хранения Мощи: св. Габриила Заблудовского и Чудесной иконы белостокской Божьей Матери.

Tłumaczenie
Roman Hajczuk

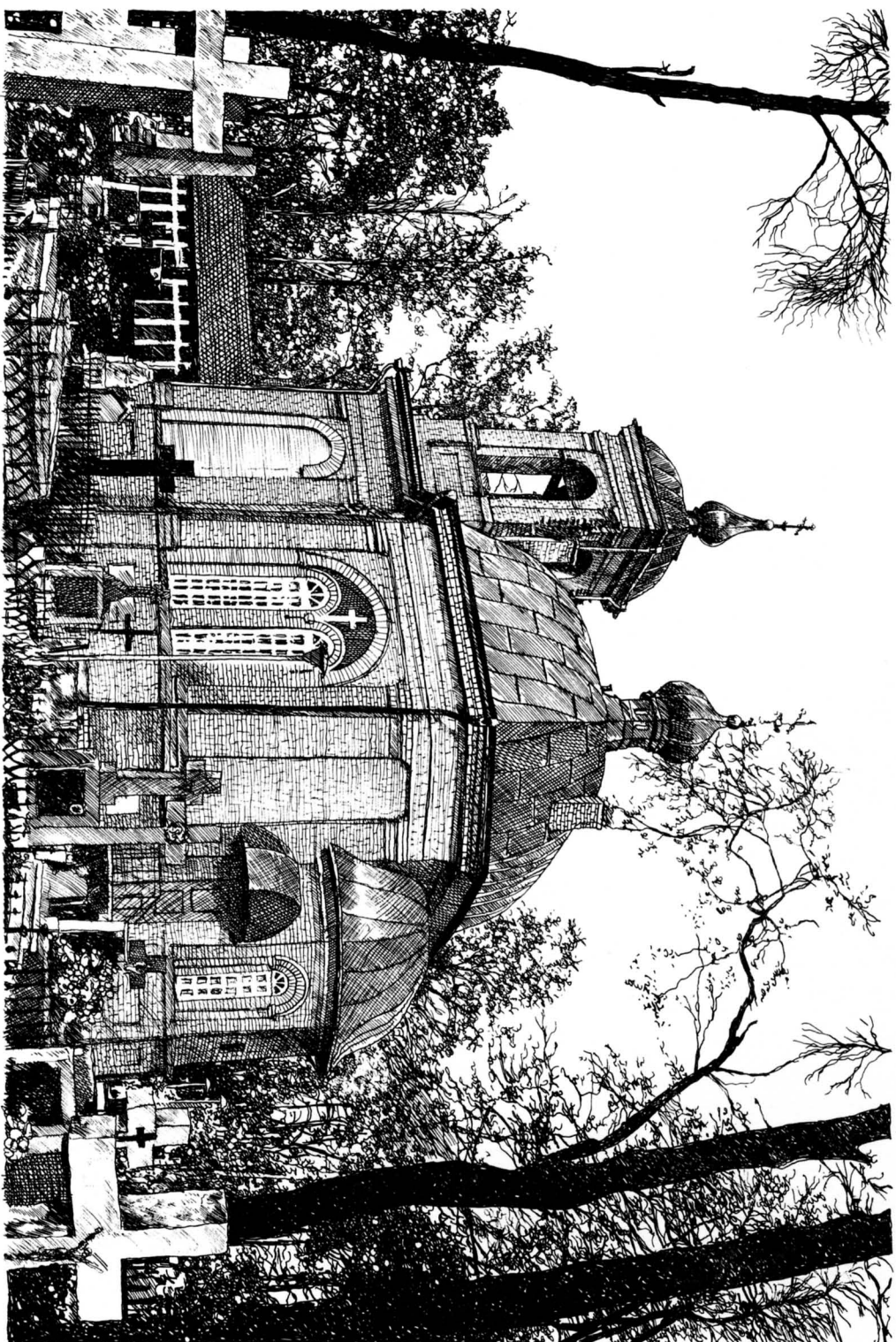
Biłystok. Cerkiew Eufozyny Połockiej wybudowana w 1990-1993 roku
Белосток. Церковь Евфрасинии Полоцкой, построена в 1990-1993 году
Biłystok. Orthodox Church of St. Euphrosinia of Polock. Built 1990-1993

Białystok. Cerkiew św. Marii Magdaleny wybudowana w 1758 roku
Беласток. Церковь св. Марии Магдалины, построена в 1758 году
Białystok. Orthodox Church St. Mary Magdalene. Built 1758

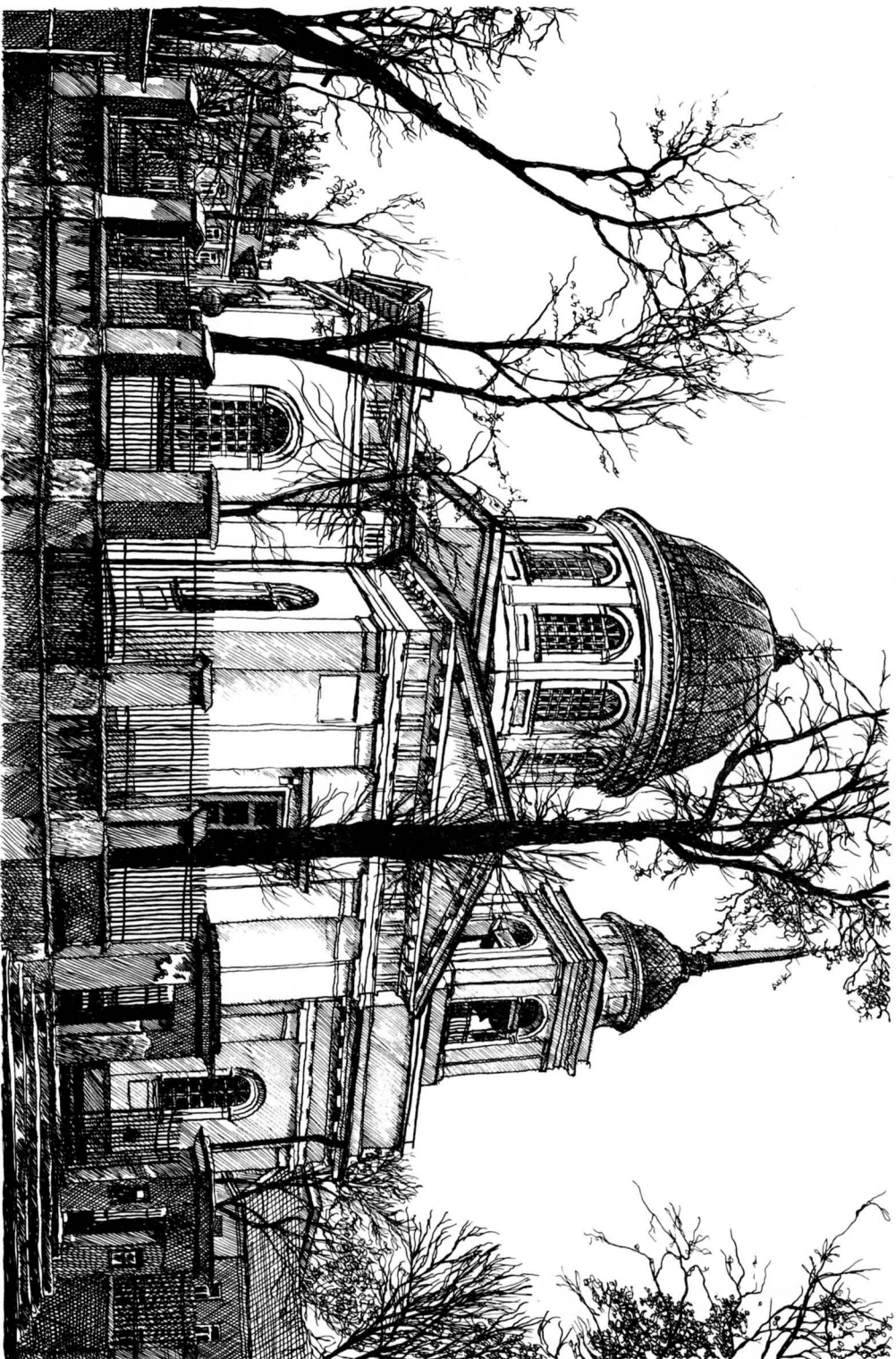
Białystok. Cerkiew św. Proroka Eliasza wybudowana w latach 1963-1970
Белосток. Церковь св. Пророка Элиаша, построена в 1963-1970 году
Białystok. Orthodox Church of St. Elias the Prophet. Built 1963-1970

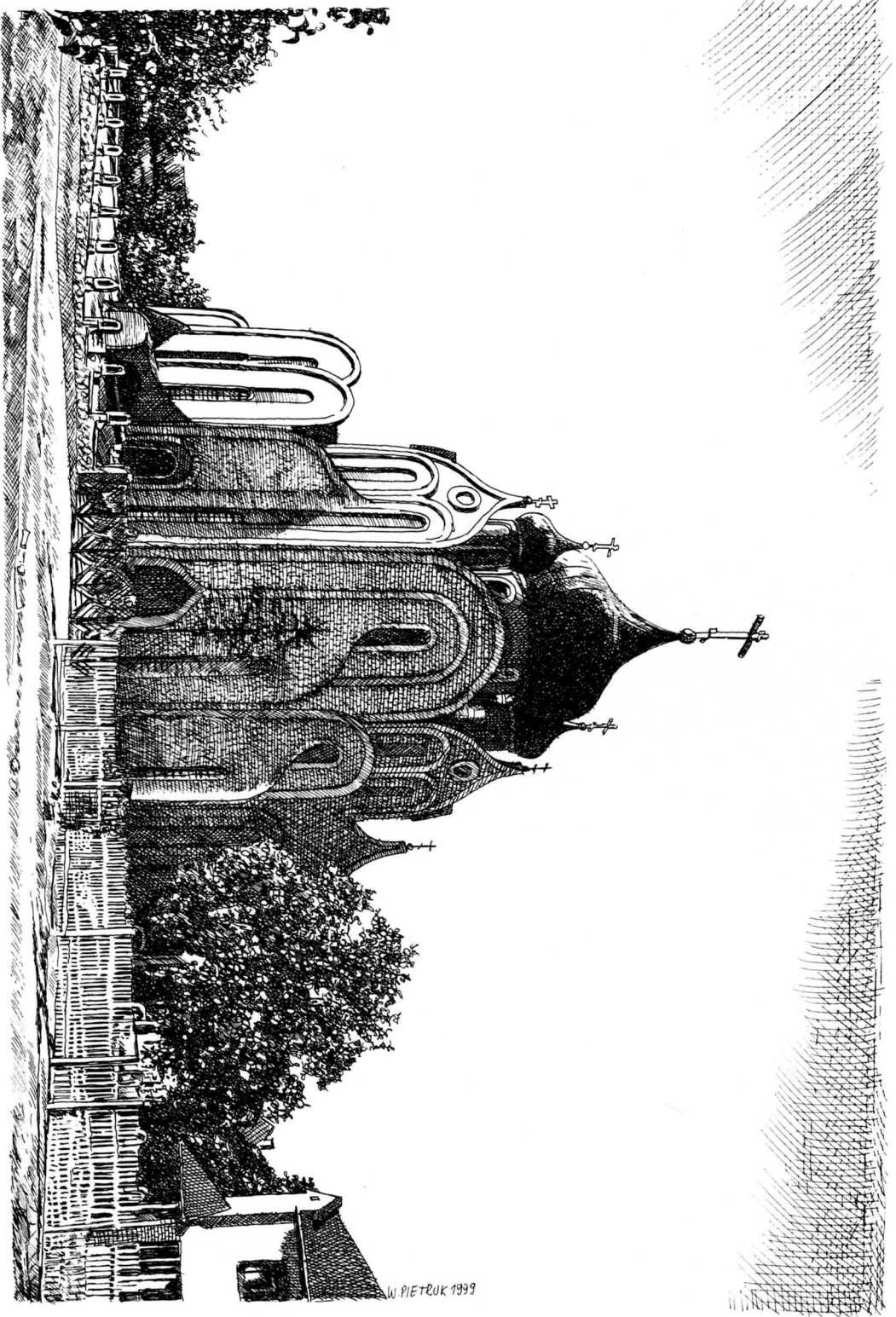
Białystok. Cerkiew Wszystkich Świętych wybudowana w latach 1900-1901

Белосток. Церковь Всех Святых, построена в 1900-1901 году

Białystok. Orthodox Church of All Saints. Built 1900-1901

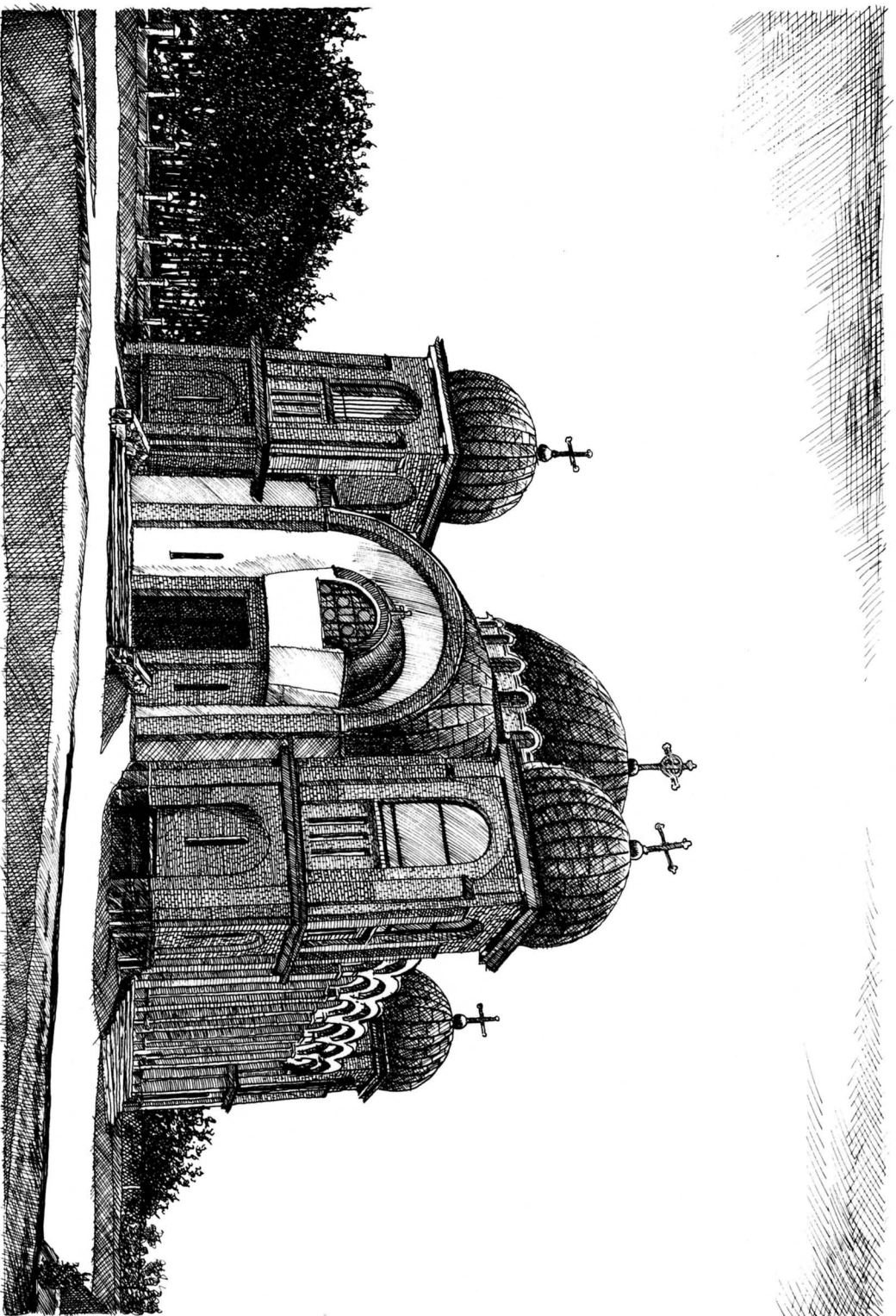
Białystok. Cerkiew katedralna św. Mikołaja wybudowana w latach 1843-1846.
Белосток. Кафедральная церковь св. Николая, построена в 1843-1846 году
Białystok. Orthodox Cathedral of St. Nicholas. Built 1843-1846

Białystok. Cerkiew Świętego Ducha wybudowana w latach 1982-1992.

Белосток. Церковь Святого Духа, построена в 1982-1992 году

Białystok. Orthodox Church of the Holy Spirit. Built 1982-1992

Białystok. Cerkiew Mądrości Bożej wybudowana w latach 1987-1996
Белосток. Церковь Божьей Мудрости, построена в 1987-1996 году
Białystok. Orthodox Church of God's Wisdom. Built 1987-1996

Białystok. Cerkiew pw. Podwyższenia św. Krzyża wybudowana w latach 1874-1875

Белосток. Церковь поднятие св. Креста, построена в 1874-1875 году

Białystok. Orthodox Church of the Elevation of the Holy Cross. Built 1874-1875

Białystok. Cerkiew Zaśnięcia Bogородzicy wybudowana w latach 1899-1900
Белосток. Церковь Успенья св. Пресвятой Богородицы, построена в 1899-1900 году
Białystok. Orthodox Church of the Dormition of the Mother of God. Built 1899-1900

Białystok. Cerkiew Zmartwychwstania Chrystusa w trakcie budowy rozpoczętej w 1991 roku
Белосток. Церковь Воскресение Иисуса, находится в trakcie строительства начатого в 1991 году
Białystok. Othodox Church of Christ's Resurrection. Building began in 1991